

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่สังเคราะห์และสรุปจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรณีศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำแนกขนาดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ออกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จำนวน 134 คน และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ จำนวน 201 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 335 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มี 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของสถานศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดให้ (Forced Choice) ตอนที่ 2 ระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้าน ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล นั่นคง และยั่งยืน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 335 คน จำแนกเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 134 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 201 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 เป็นเพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 88.4 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 และการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้

ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นด้านการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก

และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นด้านการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักการมี ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความมีเหตุผล การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ส่วนการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความพอประมาณ ไม่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความพอประมาณ โดยรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่และสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในด้านการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักความพอประมาณไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่และ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ข้อที่สถานศึกษามีการบริหาร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพบริบทและอัตภาพของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการประเมินตนเองอย่างเป็นระบบและเป็นกลาง

3.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความมีเหตุผล โดย ภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่และสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อระดับการจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในด้าน การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดใหญ่และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ในข้อที่สถานศึกษามีการศึกษาข้อมูล ข้อความรู้ และนำมาพิจารณาในการพิจารณาการ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการพิจารณาให้เห็นถึงเหตุผลที่ แท้จริงในการดำเนินการในสถานศึกษา สถานศึกษามีการพิจารณาความดีความชอบที่ใช้หลักเหตุผล โดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรเป็นหลัก สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนา

สถานศึกษาแบบแยกแยะออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ทำได้จริง และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรให้มีการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ ค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการใด ๆ ของสถานศึกษา

3.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวโดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อระดับการจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อที่สถานศึกษามีการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษารู้เท่าทัน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบและยั่งยืน และสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจากชุมชน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานในทุกระดับได้เห็นความสำคัญและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดไว้ในแผนและนโยบาย ตั้งแต่รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตราที่ 83 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มี

การดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และมาตรา 84(2) รัฐต้องสนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนพัฒนาประเทศได้น้อมนำปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคมมีความเข้าใจในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง ประเทศชาติมีความมั่นคง (ถวัลย์ มาศจรัส, 2550 : 4) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้มุ่งเน้นในการจัดทำนโยบายการจัดการศึกษาให้เข้ากันกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องหนึ่งที่เป็นนโยบายในการจัดการศึกษา ดังนั้นนอกเหนือจากการเดินหน้าในการปฏิรูปการศึกษา ตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว กระทรวงศึกษาธิการกำลังจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสอนนักเรียนในทุกระดับการศึกษา (เจริญ ภูวิจิตร, 2550 : 32)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ “คุณธรรมนำความรู้ และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ” เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความเสมอภาค คุณธรรมตามหลักสูตร และคุณธรรมที่คัดสรร โดยคณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ภายในปีการศึกษา 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 9)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้นำกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาขยายผลสู่การปฏิบัติทั้งในระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเป็นกลยุทธ์ ในแผนปฏิบัติการราชการ ประจำปีงบประมาณ 2550 ไว้ดังนี กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ซึ่งกำหนดเป้าหมายไว้ คือ โรงเรียนปรับหลักสูตรเน้นคุณธรรม น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงประจักษ์ ขยายผลคุณธรรม โรงเรียนวิถีพุทธเชิงประจักษ์ส่งเสริมกิจกรรมบ้าน วัด โรงเรียน ไบสค์ มัสยิด สร้างภูมิคุ้มกันและแก้พฤติกรรมนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2550 : 12) สอดคล้องกับบุญเหลือ ฤทธิธม (บทคัดย่อ : 2549) ได้ศึกษาเรื่อง รายงานผลการบริหารสถานศึกษา ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านขวาวไต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าครู บุคลากร และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษา ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของ โรงเรียนบ้าน

ขวาวโค้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักของความพอประมาณ ด้านหลักของการมีเหตุผล ด้านหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมาก เช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการบริหารงาน ให้เกิดผลงานและเกิดสันติสุขในองค์กรอยู่เรื่อยๆ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับสนั่น สุขเหลือ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการส่งเสริมโครงการตามแนวพระราชดำริ (เศรษฐกิจพอเพียง) จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับด้านการวางแผนในระดับมาก และในด้านการดำเนินการในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับ ละเอียด แซ่คู (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งด้านคุณธรรมก็เป็นเงื่อนไขที่สำคัญเงื่อนไขหนึ่งของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน และสอดคล้องกับ ศักดิ์สิน ช่องคารากุล ที่เขียนบทความทางวิชาการเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้ / ส่งผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ที่กล่าวว่า “ถ้าพิจารณาเชิงระบบตามกรอบแนวคิดของ โทนี แวกเนอร์ (Tony Wang, 2005) ที่พิจารณาสภาพปัจจุบันและปัญหาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ วัฒนธรรม (Culture) บริบท (Context) เงื่อนไข (Condition) และความสามารถ (Competency) ” ของระบบหนึ่งๆ ซึ่งช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบที่สำคัญและการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ สำหรับระดับประเทศนั้นวัฒนธรรม (Culture) ของไทยตั้งแต่ในอดีตเอื้อต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้จากคนไทยมีความเชื่อเรื่องเทพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ในธรรมชาติ เช่น พระแม่คงคา แม่โพสพ รุกขเทวดา เป็นต้น ด้วยความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดการปฏิบัติและความสัมพันธ์ที่เคารพ ตระหนักในบุญคุณ จึงบริโภคน และใช้ทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ การปฏิบัติตามหลักศาสนาก็เอื้อต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นทางสายกลางในการดำเนินชีวิต การไตร่ตรองถึงความคิดและการกระทำของตน ที่มีผลต่อตนเองและผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากจิตใจมากกว่าการบริโภควัตถุ ที่สำคัญยิ่งก็คือการใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อตัดสินใจเลือกทำสิ่งที่เหมาะกับตนและสังคมในบริบทที่ต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากดังกล่าว

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่มีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน โดยในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลและหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แตกต่างกัน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายด้าน กล่าวคือ การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความมีเหตุผลนั้น อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีจำนวนบุคลากรน้อย จึงส่งผลให้มีโอกาสของการพูดคุยปรึกษาหารือกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการพูดคุยและปรึกษาระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษาจึงอาจส่งผลให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าได้พูดคุยปรึกษาหารือทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่ว่า “โรงเรียนจะมีการประชุมบุคลากร ในงานด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการระดมความคิดจากบุคลากร เพื่อนำข้อสรุปจากการประชุม ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป” (ชูรัฐ ระหว่างบ้าน, สัมภาษณ์, 2551) และ ในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีนั้น อาจเนื่องมาจากเพราะความไม่พร้อมและความขาดแคลนในทุกด้านของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จึงเห็นความสำคัญที่ต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมากกว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ว่า “โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเนื่องจาก โรงเรียนต้องอาศัยชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อมาใช้ในการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนจะได้กลับมาช่วยเหลือโรงเรียนในอนาคต โรงเรียนต้องมีการเตรียมมาตรการป้องกันภัยในสถานศึกษาเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับโรงเรียน” (ชูรัฐ ระหว่างบ้าน, สัมภาษณ์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิษฐ์ แม้นเขียนซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กได้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีไว้ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง” (พิสิษฐ์ แม้นเขียน, สัมภาษณ์, 2551) ส่วนในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความพอประมาณไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่เห็นความสำคัญของการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความพอประมาณจึง

ส่งผลให้มีการดำเนินการมาก ซึ่งสอดคล้องกับรัฐ ระหว่างบ้าน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ได้กล่าวว่ “โรงเรียนได้ดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักความพอประมาณ คือ มีการบริหารโดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาซึ่งได้แก่บุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ สภาพชุมชนของสถานศึกษาและบริหารโดยไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน” (รัฐ ระหว่างบ้าน, สัมภาษณ์, 2551) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ พิธิษฐุ์ แม้นเขียน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเช่นกัน ได้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความพอประมาณ ไว้ว่า “โรงเรียนมีการบริหารโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพ (อัตรภาพ) ของสถานศึกษากำหนดมาตรการและใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า ประหยัด และไม่ฟุ่มเฟือย มีการวางแผนการจัดสรร และใช้งบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนงานและโครงการของสถานศึกษา มีการวางแผนการใช้งบประมาณของสถานศึกษาโดยใช้หลักความพอดีระหว่างงบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายของสถานศึกษา ไม่สร้างหนี้ให้กับสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความพอประมาณ” (พิธิษฐุ์ แม้นเขียน, สัมภาษณ์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับ การุณ ลิ่มเจริญ ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ได้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักความพอประมาณ ไว้ว่า “ผู้บริหารวางแผนการจัดสรร และใช้งบประมาณของสถานศึกษา ให้เหมาะสม กับแผนงาน และ โครงการของสถานศึกษา” (การุณ ลิ่มเจริญ, สัมภาษณ์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับอุทิศ รุ่งธีระ ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ได้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักความพอประมาณ ไว้ว่า “มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของบุคลากรของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงานของสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่ จะเน้นการปรับปรุงซ่อมแซมของเก่าให้สามารถใช้งานได้ดีขึ้นโดยไม่เน้นการสร้างใหม่ซึ่งจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ มีการเพาะพันธุ์ต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ ไว้ใช้ในการจัดภูมิทัศน์ในสถานศึกษาโดยไม่ต้องไปซื้อวางแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า ไม่ให้เหลือทิ้งเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ เช่น การใช้กระดาษที่ยังเหลืออีกด้านหนึ่งมาใช้ประโยชน์ไม่ก่่อนี้ให้สถานศึกษาปฏิบัติตนในการนำหลักความพอประมาณ มาใช้ในการทำงาน และดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่บุคลากรในสถานศึกษา และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความพอประมาณ เช่น การดำรงชีวิตที่สมกับฐานะของตน” (อุทิศ รุ่งธีระ, สัมภาษณ์, 2551) จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักความพอประมาณ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยพบว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ควร มีนโยบายขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดอย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อรักษาระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้อยู่ในระดับมากตลอดไป

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละขนาด อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับผลลัพธ์ในด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง